

Hoofdstuk 11

Verklarende woordenlijst

Aangeboren gedrag:

Gedrag dat niet geleerd hoeft te worden.

Aankijkgedrag:

Imponeren d.m.v. aankijken.

Abnormaal gedrag:

Atypisch gedrag, afwijkend van het normale gedrag.

Actieve onderwerping:

Met lage lichaamshouding likbeweging maken richting ranghogere.

Agonistisch gedrag:

Omvat alle gedragshandelingen die zich bevinden tussen aanval en vlucht, inclusief de daadwerkelijke aanval of vlucht. Dit gedrag komt voor bij paarvorming, tijdens het eten en bij de verdediging van de jongen.

Agressieverschuiving:

Agressief gedrag wordt geuit op een voorwerp, dier of persoon die niet de agressie opwekt.

Alpha-dier (α -dier):

Het dier dat de hoogste in rang is in een sociaal levende dierengemeenschap.

Alpha-type:

Moeilijk trainbaar type hond door de sterke wens van de hond om Alfa-dier te zijn.

Allelomimetischgedrag:

Andere benaming voor aanstekelijkgedrag

Ambivalentgedrag:

Tegenstrijdig gedrag/dubbelwaardig gedrag. Elementen van twee gedragssystemen worden dus gecombineerd.

Antagonistischgedrag:

Werking/strijd van twee tegengestelde driften.

Antropomorfisme:

Het onterecht aan dieren toeschrijven van een menselijke persoonlijkheid.

Apporteedrift:

Drift om buit(voedsel) naar de roedel(leider) te brengen.

Bêta-dier (β -dier)

Het dier dat de 2e in rang is, in een sociaal levende dierengemeenschap.

Bewakingsdrift:

Drift om indringers te waarschuwen uit het territorium te blijven d.m.v. blaffen, grommen en bijten.

Buitdrift:

Drift om buit(voedsel) te willen bijten en te doden.

Cholericus:

Hond met een sterk onevenwichtig zenuwstelsel.

Drift:

Onderbewuste impuls om te reageren op een aansporing (prikkel).

Fenotypisch:

Het zichtbare fysische resultaat van een bepaalde genetische samenstelling.

Flegmaticus:

Trage hond met een evenwichtig zenuwstelsel.

Genotypisch:

De genetische samenstelling van een organisme.

Hardheid:

Mate van herstelvermogen van het gemoed t.o.v. onplezierige ervaringen.

Hetrozygoot:

Fokzuiver, d.w.z. vaderlike en moederlijke genen hebben niet dezelfde kenmerken overgedragen aan de nakomelingen.

Homonygoot:

Fokzuiver, d.w.z. vaderlijke en moederlijke genen hebben dezelfde kenmerken overgedragen aan de nakomelingen.

Instinct:

Afgeronde, aangeboren handeling die bepaald is voor de soort als reactie op een sleutelprikkel. Konrad Lorenz omschreef het in de definitie-erfcoördinatie.

Intentiebeweging:

Niet "afgewerkte" handeling/het blijft bij een intentie.

Jachtdrift:

Drift om buit(voedsel) dat niet in zicht is\te ruiken is etc te willen achtervolgen.

Melancholicus:

Hond met een zwak zenuwstelsel.

Moed:

Afwezigheid van angst t.o.v. voorwerpen of voor situaties.

Omega-dier:

Het dier dat de laagste rang heeft in een sociaal levende dierengemeenschap.

Omgerichtgedrag:

Zinloos gedrag, bijvoorbeeld gericht op een verkeerd voorwerp.

Onderworpen/deemoedig/onderdanig:

Dient om het ridderlijksheidsinstinct bij de "ander" in werking te laten treden.

Oversprongbewegingen:

Nieuw gedrag dat niets te maken heeft met de geactiveerde gedragssystemen.

Prikkeldrempel (hoog/laag):

Sterkte van de prikkel die nodig is om een bij de prikkel horende reactie te bewerkstelligen.

Progressieve desensitatie:

D.m.v. kleine stapjes de hond ongevoelig maken voor een bepaalde prikkel.

Rangordedrift:

Drift om hoger in rang in een roedel te willen zijn.

Ridderlijksheidsinstinct:

De "remming" treedt in werking als reactie op de onderwerping van de "ander".

Roedeldrift:

Drift om aanwezig te willen zijn in een roedel\leefgemeenschap voor emotioneel contact.

Sanguinicus:

Bewegelijke hond met een sterk evenwichtig zenuwstelsel.

Scherpte:

De aanleg om agressief te reageren op o.a. buit- en verdedigingsprikkelingen

Speeldrift of speldrift (volgens Erich Klinghammer):

Speelgedrag kan beschouwd worden als gedrag dat niet serieus is. In speeldrift, nieuwe gedragsvormen worden ontdekt, of gedragsvormen of delen van gedragsvormen komen in gedachte op die in een andere context serieus van opzet zouden zijn, zoals vluchten aanvallen en prooi vangen.

De gedragsvormen schijnen niet serieus te zijn, daar zij niet de biologische weg volgen dat ze

zich verder ontwikkelen gedurende de phylogenetische geschiedenis van de hond.
De gedragvormen kunnen afwisselend gecombineerd worden. Zo is er voor het gedrag geen voorgeschreven leefomgeving of prikkel die er moet zijn en is ook geen strikte volgorde waarin de gedragvormen elkaar moeten opvolgen.

Speurdrift:

Drift om op de grond door mensen of dieren verspreide lucht (spoor) te willen vlogen.

Spiegelgevechten:

Schijngevechten d.m.v. imponeren etc.

Submissief:

Onderdanig

Temperament:

Houding t.o.v. het leven.

Trainbaarheid:

Drift om aan de wens te willen voldoen van de roedelleider. Het al of niet wezen van een alfa-type hond.

Vechtdrift:

Drift om fysieke gevechten moedig aan te willen gaan met rivalen.

Verdedigingsdrift:

Drift om de roedel te willen verdedigen.

Zachtheid:

Mate van gevoeligheid voor onplezierige ervaringen.

Hoofdstuk 12

Literatuur

Susan Barwig en Stewart Hilliard

SCHUTZHUND

Theory and training methods

1991/ISBN 0-87605-731-8

Wolfgang Bechtold

AFRICHTING TOT VERDEDIGINGSHOND

Met de hond naar het oefenterrein

Eerste druk, 1984/ISBN 90-03-977658

Göran Bergman

WAAROM DOET MIJN HOND DAT ?

1972/ISBN 90-290-0423-1

Dr. J.A. Bierens de Haan

WAT GAAT ER OM IN UW HOND?
Een kynologisch en dier psychologisch monografie

Tweede druk, 1949/A.J.G. Strengolt's Uitgeversmaatschappij N.V. Amsterdam

Loes van den Bogaard

BEHENDIGHEID
Trainen en spelen met honden

1987/ISBN 90-5112-015 X

Dr. Ferdinand Brunner

DER UNVERSTANDENE HUND

1994/ISBN 3-89440-048-X

Evert Jan ter Burg

HONDEN NATUURLIJK

1982/ISBN 90-210-1065-8

Prof. Dr. F. J. J. Buytendijk

DE PSYCHOLOGIE VAN DEN HOND

Amsterdam/N.V. Uitgevers-Maatschappij "Kosmos"

Drs. R. Cassenaar

DE SOCIALISATIEPERIODE VAN DE HOND EN
DAARUIT VOORTKOMENDE GEDRAGSAFWIJKINGEN

Referaat

Werkgroep Veterinaire Kynologie-Utrecht/22 augustus 1987

Stanley Coren

DE INTELLIGENTIE VAN HONDEN

1994/ISBN 90-5018-265-8

Eric Fitch Daglich

THE DOG BREEDER'S MANUAL

1951/J.M. Dent & Sons Ltd - London

Warren en Fay Eckstein

HONDEMANIEREN EN KATTEKWAAD

Leer uw huisdier goede manieren met deze opvoedingsmethode

1987/ISBN 90-252-9001-9

Andrea Engel

AGILITY

Zusammen spiel von mensch und hund

1990/ISBN 3-258-04282-9

Dick M. Engel

DE HOND: OPVOEDING EN AFRICHTING

Eerste druk, 1977/ISBN 90-274-09005

Dorit Feddersen-Petersen

HUNDEPSYCHOLOGIE
Wesen und Sozialverhalten

Derde druk, 1989/ISBN 3-440-05589-2
Dorit Feddersen-Petersen

HUNDE UND IHRE MENSCHEN

1992/ISBN 3-440-05855-7

Gundrun Feltmann – v. Schroeder

HUND AND MENSCH IM ZWIEGESPRÄCH

1993/ISBN 3-440-06626-6

Martin Gaus

NOG BETER OMGAAN MET JE HOND

1999/ISBN 90-5210-265-1/NUGI 410

K. Van der Geest

DE HOND

1959 A.W. Bruna & Zoon - Utrecht

H.J.H. Gerards

BASIS CURSUS INSTRUCTEUR PAKWERKER

H.J.H. Gerards

DE GEBRUIKSHOND EN DE AFRICHTING

H.J.H. Gerards/aangevuld-bewerkt-herschreven door F.J. Jansen

-----
INSTRUCTEUR/PAKWERKER GEBRUIKSHONDEN

Uitgave door de Nederlandse Bond van Gebruikshondensportverenigingen - 1995

H.J.H. Gerards

DE WERKHOND EN HET SPEUREN

Februari 1997

Nicky Gootjes

GEDRAGSLEER BIJ HONDEN
Trainershandleiding Gehoorzame Huishond - Dierenbescherming

1999/ISBN 90-70272-58X

Ruud Haak

DE NEUS VAN DE HOND
Speuren en zoeken

2006/ISBN 90-77462-24-4

Ruud Haak

HET SPEUREN VAN HONDEN
In theorie en praktijk

1987/ISBN 90-6348-489-0

Ruud Haak

HONDEN EN HUN GEDRAG

1988/ISBN 90-6248-588-X

Andres Hallgren

PROBLEEMHONDEN EN HONDEPROBLEMEN...

Hoe en waarom?

Vierde druk, ISBN 90-6084-321-5

Don Harper

TRAIN YOUR DOG

1991/ISBN 1-85076-301-1

Dick Hartman

HONDEN LEREN...SORTEREN EN SPEUREN

1991/ISBN 90-6248-687-8 NUGI 410

Hegensdorf (Ludwig von Méry von Kapos Mère)

DE GEBRUIKSHOND IN DE PRAKTIJK

(Bewerkt door Jan van Rheenen)

1912 Duitsland – “Der Gebrauchshund” / Tweede druk - Nederland 1967 A.G. Strengolt N.V.
Amsterdam

Rob van Hesteren

PSYCHOLOGIE VAN DE HOND

1990/ISBN 90-6248-674-6

Ruth Hobday

AGILITY IS FUN

A step by step for beginners and experienced competitors

1989/ISBN 0-903034-10-7

K. Kellner

HANDBOEK VOOR DE HONDENLIEFHEBBER

1975/ISBN 90-03-96810-1

Ulrich Klever

DEIN HUND DAS UNVERSTANDENE WESEN

1972/ISBN 3-7630-1301-6

Dr. Tillmann Klinkenberg

HUNDEERZIEHUNG OHNE ZWANG

1979/ISBN 3-7888-0273-1

Koninklijke Nederlandse Politiehond Vereniging (KNPV)

BRAVE HOND

Handleiding voor de politiehonddressuur in Nederland

1983, Uitgave KNPV

C.A. Kruis

DE AFRICHTING VAN DEN RASHOND

1939/Weten En Kunnen, nieuwe reeks No 203, Kosmos Amsterdam

C.A. Kruis

AFRICHTING VAN DE HOND

Veertiende druk, 1978/ISBN 90-215-0515-0

Peter Lewis

THE AGILITY DOG INTERNATIONAL

1988/ISBN 0-906422-08-6

Konrad Lorenz

MENS EN HOND

Over het begrijpen en opvoeden van honden

Zevende druk, 1984/ISBN 90-216-0766-2

Jo Lubbers

GEDRAG EN GEHOORZAAMHEID VAN HONDEN

Vierde druk, ISBN 90-6248-325-9 UGI 625

Elizabeth Marshall Thomas

HET VERBORGEN LEVEN VAN HONDEN

1993/ISBN 90-5333-243-X

C.W. Meisterfeld, Ph.D. and Ernest Pecci, M.D.

DOG & HUMAN BEHAVIOR

Amazing parallels & similarities

2000/ISBN 0-9601292-9-4

Ron Mistafa

K9 EXPLOSIVE DETECTION

A manual for trainers

1998/ISBN 1-55059-161-4

Dr. Myrna M. Milani

DE ONZICHTBARE RIEM

1985/ISBN 90-6564-089-4

Desmond Morris

WAAROM BLAFFEN HONDEN
Over het gedrag van uw hond

Tweede druk, 1990/ISBN 90-269-4332-6 NUGI 410

Konrad Most

DIE ABRICHTUNG DES HUNDES
Individuell und ohne strafen
(Herzien door Fritz Rasch)

Vijftiende druk, 1987/ISBN 3-924008-26-4

Dr. Roger Mugford

HUNDE AUF DER COUCH
Verhaltenstherapie bei hunden

1991/ISBN 3-924008-75-2

Manfred Müller

DER ECHTE, FÜHRIGE SCHUTZHUND
Zucht - Aufbau - Beurteilung

1985/ISBN 3-88627-053-X

Manfred Müller

VOM WELPEN ZUM IDEALEN SCHUTZHUND
Kauf - Aufbau - Haltung

1988, ISBN 3-88627-0064-5

Valerie O'Farrell

MANUAL OF CANINE BEHAVIOUR

British Small Animal Veterinary Association

Oberländer (W. Rehfuß)

DIE DRESSUR UND FÜHRUNG DES GEBRAUCHSHUNDES

1983/ISBN 3-7888-0396-7

Urs Ochsenbein

DER NEUE WEG DER HUNDEAUSBILDUNG
Vom gehorsamen Begeleiter bis zum Dienst- und Rettungshund

Vierde herziene oplage, 1979/ISBN 3-275-00697-5

Walter en Christl Poduschka

VAN PUP TOT HOND
Zo ontwikkelt uw hond zich goed

1977/ISBN 90-204-1695-2

Helmut Raiser

DER SCHUTZHUND
Die Ausbildung von Gebrauchshunden für den Schutzdienst

Tweede druk, 1981/ISBN 3-490-40312-6

Jan van Rheenen

MEER KENNIS VAN UW HOND

Zevende bijgewerkte druk, 1976/ISBN 90-274-00660

Jan van Rheenen

PRISMA-HONDENBOEK

Elfde bijgewerkte druk, 1977/ISBN 90-274-00229

Royal Canin/Aniwa Publishing

ENCYCLOPEDIE VAN DE HOND

Deel 1, ISBN 2-7476-0006-8

Deel 2, ISBN 2-7476-0035-3

Deel 3, ISBN 2-7476-0042-4

Deel 4, ISBN 2-7476-0049-1

Marcel Schlag

SCHUTZHUNDPRÜFUNG

In den prüfungsstufen I, II und III

1987/ISBN 3-490-05019-3

Daniel Schwizgebel

HUNDE AKTIVEREN STATT HEMMEN

Der bessere Weg zur Verhatenskontrolle

1999/ISBN 3-9521699-0-0

Dick Staal

VAN PUP TOT WERK-, SPORT- OF POLITIEHOND

Lessen van een politiehondentrainer

Drukkerij van Esch te Zwolle / juni 2009

Ernst Stuchly

DIE ERFOLGREICHE FÄHRTENARBEIT

Ausbildung in der Fährtenarbeit für den Schutz- und Fährtenhund sowie für den Diensthund

1989 Eigendruck/Eigenverlag Ernst Stuchly, Riedstr. 2, A-6914 Hohenweiler

Swarovsky/Ott/Wunderlich

DE OPVOEDING, OPLEIDING EN AFRICHTING VAN DE HOND

Vertaald door Stephe Bruin

1988/ISBN 90-03-90153-8

P.M.C. Toepoel

OPVOEDING VAN DE HOND

Negende druk, herzien door M.E. Tittel-Schilperoort, 1972/IHSB 90-215-0289-5

J.R. Toman

DE POLITIEHOND IN DIENST VAN DE MENS

1983/D-1983-2183-7

J.R. Toman

OPVOEDING EN AFRICHTING VAN DE HOND

Twaalfde druk, ISBN 90-215-1193-2

Eberhard Trumler

HONDEN MOET JE SERIEUS NEMEN
Eigenschappen en opvoeding van de hond

1989/ISBN 90-6248-567-6

Eberhard Trumler

HONDEN ZIJN OM VAN TE HOUDEN
Wezen en gedrag van onze hond

1989/ISBN 90-6248-556-8

M.A.J. Verwer

DE HOND

1978/ISBN 90-274-7253-X

Voachim Volhard/Gail Tamases Fischer

TEACHING DOG OBEDIENCE CLASSES
The manual for instructors

Vierde druk, 1989/ISBN 0-87605-765-2

White/Evans

ZO KRIJG JE EEN GOED OPGEVOEDE HOND

1982/ISBN 90-210-1138-7

Arie Witte

HONDEN LEREN...BEHENDIGHEID
Instructie handboek

Eerste druk, 1991/ISBN 90-6248-686-X

De Duitse Herdershond

Officieel maandorgaan van de V.D.H.

De Gebruikshond

Uitgave van de Nederlandse Bond van Gebruikshondensportverenigingen (NBG)

Dier en Gedrag

Het vakblad voor professionals in de gedragstherapie
Tinley Producties, Burgerbrug

LOI

Cursus Dierengedrag
Vaknummer 912/serie A
1986

LOS VAST

Contactblad van O. & O.
(Nederlandse Vereniging voor Instructeurs in Hondenopvoeding en -Opleiding)

Onze hond

Maandelijkse uitgave voor de hondenliefhebber
BCM Zuidgroep BV/Best

SV-zeitung

Uitgave des Vereins für Deutsche Schäferhunde
(SV) e.V., Duitsland

Handleiding voor een V.D.H. pakwerkerscursus

Uitgave van de Vereniging van fokkers en
liefhebbers van Duitse Herdershonden (V.D.H.)
Januari 1992/november 1994, HB/CBA der VDH

Handleiding V.D.H. instructeurs

Uitgave van de Vereniging van fokkers en liefhebbers van Duitse Herdershonden (V.D.H.)
1997

Hoofdstuk 13

Videotheek

APPÉL INSTRUCTIE IN DE PRAKTIJK - SCHUTZHUND

Door W. Lüneberg, opgenomen in 1994

APPÉL INSTRUCTIE – DIE UNTERORDNUNG

Von und mit Manfred Motz

DE LAWRENCE WOLVEN

Documentaire over het tot stand brengen van een wolvenroedel t.b.v. gedragsonderzoek

Opgenomen van de EO

DIERENGEDRAG

Horende bij de cursus Dierengedrag van de LOI

Martin Gaus - Leidse Onderwijsinstellingen B.V.

DOGS BODIES

Documentaire over de geschiedenis van de hondenfokkerij

T.V.-opnames

DOGTRAINING/THE BELGIUM WAY

Roger Snollaerts

EEN PAKWERKER MOET KUNNEN VERLIEZEN

Manwerkinstructie

Gemaakt op initiatief van VDH-leden

GEHOORZAAMHEIDSCURSUS

Loes van de Bogaart

T.V.-opnames

GEHOORZAAMHEIDSCURSUS

Martin Gaus

T.V.-opnames

GEHOORZAME HUISHOND

By Paul Moran (USA)

Deel 4 van een video-serie

HOE UW HOND AFRICHTEN

Met behulp van veeartsen, professoren en Europese africhtingskampioenen

Infor Video Edition

HOND IN HUIS

Opvoeding van de huishond

Loes van den Boogaard en Marina van Eijkelenburg

HOUDEN VAN HUISDIEREN

Alles over de verzorging van uw hond en kat

Effem diervoeding

HYENA'S EN WILDE HONDEN

Wild, Wild World of Animals - Time Life

Vidiwood

IT'S A DOG'S LIFE

Trainen van en de jachtproeven met jachthonden in Engeland

Opgenomen van de BBC

KONTAKT

Helmut Raiser en Bart Bellon.
Het juiste gebruik van elektronische dressuurbanden.

1998 - Jürgen Rixen Videoservice, Krefeld

LEERBURG VIDEO PRODUCTION - ED FRAWLEY

-Bite training puppies (video nr 108)

- The first steps of bite training (video nr 101B)
- Protection training the beginning (video nr 101)
- Bark & hold for police service dogs (video nr 123)
- Konig seminar (video nr 103)
- Muzzle fighting for police service dogs (video nr 121)
- Training the new helper (video nr 115)
- Training the trail helper (video nr 116)
- Whelping Puppy's (video nr 118)

LEZING OVER SPEUREN

LEZING DOOR PROFESSOR NETTO

Over de ethologie van de hond en zijn toepassing in de africhting +
Discussie over africhtingssport in de huidige maatschappij

LEZING DOOR PROFESSOR SCHILDER

LEZING OVER APPÈL DOOR W.LÜNEBERG + TOEPASSING IN DE PRAKTIJK

Opgenomen in Winsen

LEZING OVER MANWERK DOOR G.DIEGEL + TOEPASSING IN DE PRAKTIJK

Opgenomen in Winsen

NIET ALLEEN THUIS KUNNEN ZIJN / DIAGNOSE: VERLATINGSANGST

Tinley Kynologisch Adviesbureau, 2000

ONE MAN AND HIS DOG/SHEEPDOG TRAILS

Opgenomen van de BBC

PRESSING IM SCHUTZDIENST

Dr. Helmut Raiser - november 1995

SO ARBEITEN WIR.....BASISARBEIT IM SCHUTZDIENST

Von Jochim Henning und René Zibler

INSTRUCTIE-VIDEO'S, METHODEN VOLGENS DENIS STEURS

Van puppy tot I.W.R. 1   -Speuren
  -Gehoorzaamheid
  -Pakwerk

Uitgave Gerhard Coddens Company, Bassevelde-België

THE WOLF IN YOU ROOM

Documentaire over de overeenkomsten van de gedragingen van de wolf en de hond

Opgenomen van de BBC

TRAINING DOGS/THE WOODHOUSE WAY

Gehoorzaamheidstrainingen

Opgenomen van Super Sky

VON AGRESSION BIS ZWANG

Ein ausbildungsseminar von Dr. Helmut Raiser

Manwerkinstructie

VRIENDSCHAP VOOR EEN HEEL LEVEN LANG

Een goede band met uw hond, van pup tot senior

Bonzo Voedingscentrum

WILD DOGS/DE WOLF, DE VOS

Amerikaanse natuurfilm

T.V.-opnames

WILDWEGE - DER HUND, DAS ERBE DER WÖLFE

Over het gebruik van de hond door de mens

T.V. opnames, n.a.v. een boek geschreven door Erik Zimen

Hoofdstuk 14

Epiloog

Het laatste hoofdstuk van dit werkstuk vermeld opmerkingen, aanvullingen en dergelijke van personen die de teksten heeft gelezen en bestudeerd.

De reactie van de persoon kan bijvoorbeeld de bedoeling hebben de onderwerpen van de teksten op een ander manier te belichten. Het kunnen ook kritische kanttekeningen zijn of aanvullingen op de tekst die men meent te missen in het werkstuk.

Iedere serieuze en opbouwende reactie zal met dank aanvaard worden en voor plaatsing in deze epiloog in aanmerking komen.

De volgende bijdrage staan in dit hoofdstuk vermeld:

14.1 Bijdrage van Guus Nooijens uit Zegge, 1 augustus 2010

14.2 Bijdrage van Pierre Reijnierse uit Dordrecht, 20 augustus 2010

14.1 Bijdrage van Guus Nooijens uit Zegge, 1 augustus 2010

Woord vooraf:

Men ziet tegenwoordig veelvuldig het gebruik van de elektronisch band. Echter zie je ook (nog steeds) het ondeskundig gebruik hiervan. **Dit is zeer jammer**

M.i. komt dit voort uit gemakzucht en hebben deze africhters zich nooit verdiept in de kynethologie. Met andere woorden je ziet nog te vaak “gaat het niet goedschiks, dan maar kwaadschiks” met alle gevolgen van dien meestal ten nadele voor de hond. Men gaat er schijnbaar nog steeds vanuit dat als men zelf het mechanisch africhten niet voor elkaar krijgt, het kastje het dan wel voor hun doet !!!!!!! Verder ziet men het ook gebeuren dat als er problemen optreden in een of andere oefening (alleen bij die ene oefening doet men dan de

band om) men wederom naar het kastje grijpt in de hoop dat het kastje het wel oplost !!!!!!!
Een ander groot gevaar is dat men de eigen frustratie, als iets niet goed gaat, in de hand kan houden en men zich botviert op de hond, want het is o zo gemakkelijk toch.

Jammer dat ik voorgaande moet beschrijven terwijl de techniek op de dag van vandaag onze sport op een voor het dier humane/effectieve manier naar een steeds hoger niveau kan brengen mits men weet waar men mee bezig is. Doch dit is in voorgaande hoofdstukken wel duidelijk geworden naar ik mag hopen.

Bedenk hierbij dat de hond iets doet om zijn situatie te verbeteren door enerzijds aangenaam te verbeteren en anderzijds om licht onaangenaam/ meer onaangenaam uit te schakelen. Stel hierbij gaan we iets aanleren of afleren.

Je ziet het nog steeds gebeuren dat africhters hun hond niet bewust (of is het onbewust !!) iets aanleren doch teren op wat de hond te bieden heeft van zichzelf zonder hier iets aan toe te voegen. M.a.w. geen structurele opbouw (shaping) in de oefeningen. Zo komen nadien de ongewenste gedragingen naar voren en hoort men nogal eens “ik snap het niet” of “heeft nog nooit laten zien” of “begrijp je dat nou” etc. etc. !!!!!

Bedenk hierbij dat een hond een leider nodig heeft en geen lijder die zijn hond volgt. Doch hierover is in de voorgaande hoofdstukken meer dan genoeg beschreven.

Electronisch werken kan op de navolgende manieren:

1. **Corrigerend** (blokkades in driften)
Dit betekent een hogere stimulatie nadat de hond een bekend commando niet uitvoert. Dit kan zijn bij de commando's hier, af blijven etc. etc. Doch het is verstandig om dit uit te voeren in combinatie met de leiband. Als e.e.a. werkt kun je de leiband afdoen.
2. **Afleren van** (z.g. Aversief trainen)
Ongewenste gedragingen gelijk afleren door een aangepaste stimulatie gelijktijdig met het ongewenste gedrag. Dit zonder commando van de geleider. De hond moet denken dat het ongewenst gedrag niet aangenaam is voor hem.
3. **A: Aanleren** (z.g. Avoidance training)
Leiband en electronische band gelijk samen gebruiken in het leerproces met een lage stimulatie. De ontspanning van beide is de beloning voor de hond. Als je verder bent en de hond niet reageert zoals aangeleerd (geconditioneerd) kun je hem in iets hogere stimulatie corrigeren.
B: Aanleren (z.g. contactmethode)
Met een lage stimulatie instappen wat met de leiband ia aangeleerd en ook goed gaat. Je laat de hond hiermee geleidelijk aan wennen aan lage stimulaties echter het is de kunst om dit net zo kort of lang te doen zoals je gewend bent om te doen met de leiband. Later overschakelen op alleen electronisch.

Beloning :   - **Positieve beloning = vermeerderen van een aangename situatie**
                  - **Negatieve beloning = uitschakelen van een licht onaangename situatie.**

Politiehond 1

Een 1^e vereiste is en moet zijn ; ken het reglement zodat je weet waar je op traint en mee bezig bent.

De waardering van de cijfers is:

5 = uitmuntend.

4 = goed.

3 = voldoende.

2 = onvoldoende.

1 = slecht.

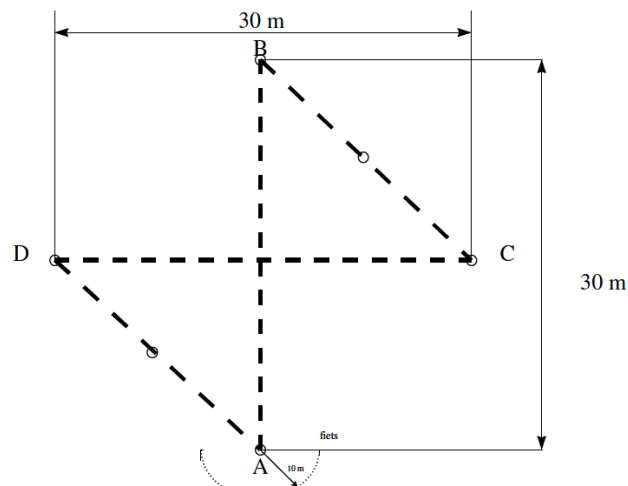
0 = zeer slecht of niet volbracht

Afdeling 1.

A	Het aangeliijnd volgen	5
B	Het onaangeliijnd volgen	5
C	Het volgen naast de fiets	5
D	Het blijven liggen	5
E	Het weigeren van aangeboden en toegeworpen voedsel	5
F	Het weigeren van gevonden voedsel	5
G	Het stil zijn	5
H	De vrije sprong over de hindernis	5
I	De klimsprong over de schutting	5
J	De breedtesprong over de kuil	5
K	Het opzoeken en apporteren van kleine voorwerpen	15
	totaal	65 punten

Volgen: A, Ben C

Het volgen kun je overal en altijd beoefenen op welke tijd/plaats dan ook. Als je deze oefening in stapjes (shaping) aanleert en conditioneert zul je zien dat het volgen zoals het reglement voorschrijft geen probleem geeft. Belangrijk hierbij is het oogcontact zoals al eerder beschreven, dit kun je gelijk mee conditioneren. Ga hier creatief mee om. M.a.w. je hoeft niet altijd en tot in den treuren precies het diablo patroon te volgen. Vergeet niet dat de hond ook een gewoontedier is. Als je altijd hetzelfde patroon volgt dan zul je zien dat hij precies weet wat er gaat gebeuren en sommige honden proberen dan hier zelf een invulling aan te geven doch dit neemt niet weg dat ook hier op te trainen is i.p.v het probleem weg te schuiven.

Voor het onaangelijnd- en fiets volgen eigenlijk hetzelfde verhaal waarbij aangemerkt dat het omspringen van links naar rechts en v.v. eerst aan de lijn beoefend moet worden.

Als dit mechanisch goed is aangeleerd dan kan men electronisch instappen op een lage stimulus. **Hierbij de waarschuwing:** als men niet in staat is om voorgaande mechanisch aan te leren, ga dan s.v.p. niet over op oefenen met een electronische band. Hier komt n.l. meer voor kijken zoals al in eerdere hoofdstukken is aangegeven. (Zie hfd 8)

D - Blijven liggen

Dit is de **meest makkelijke doch een belangrijke oefening** in het verder verloop van het africhten. Als je individueel wilt trainen dan is dit een belangrijke oefening.

Train hierbij ook met afleidingen. Als de hond hierin goed geconditioneerd is kan men dit gaan gebruiken bij het aanleren van andere oefeningen. Denk hierbij aan springen, zoeken van kleine voorwerpjes, afwachten en opvolgen van commando's (bijv. het stelwerk), etc.

Voordeel hierbij is dat men niet altijd afhankelijk is of moet zijn van hulp door derden, wat dan ook weer afgebouwd moet worden.

E - Het weigeren van aangeboden en toegeworpen voedsel

Hier kun je de eerste stappen zelf in zetten door zelf het voedsel aan te bieden en toe te werpen. (weer het voordeel als het blijven liggen goed geconditioneerd is). Hierna kun je verder gaan door het iemand anders in burger te laten doen en hierna de pakwerker. Leer het zo aan dat de hond zijn hoofd wegdraait voor dat je het voedsel laat vallen. Met andere woorden lig niet met het voedsel te zwaaien doch presenteer het aan de hond recht voor zijn neus. Leer de hond dat hij de verleiding weg kan nemen door zijn hoofd te draaien.

F - Het weigeren van gevonden voedsel

Zowel bij de volg- als bij de springoefeningen ligt her en der voedsel verspreid waar de hond niet op mag reageren. Bij het oefenen kun je de hond gerust in de fout laten gaan zodat je hier op een afdoende manier op kunt reageren door bijv. een commando, plotselinge wending of een ongename correctie. Doch ga niet tegen de hond praten, ten eerste verstaat hij je toch niet en hij moet beseffen dat aandacht voor voedsel voor hem onaangenaam is. Hierbij dien je wel te waken dat hij het niet opzichtelijk gaat vermijden wat de eigenlijke oefening weer negatief beïnvloed.

G - Het stil zijn

Deze oefening wordt uitgevoerd in gedeeltelijk bedekt terrein. Alle commando's worden op gedempte toon gegeven niet op 20 mtr hoorbaar zijn. Nadat de geleider met zijn hond op de aangewezen plaats is vindt op 20 mtr een woordenwisseling plaats en valt er een schot (9 mm). De hond mag hierop geen geluiden maken welke hoorbaar zijn op 20 mtr. Ook hier het voordeel als de hond goed op de oefening blijven liggen is geconditioneerd met

afleidingen. (zie hfd 8.24)

H - Vrije sprong over de hindernis

De hond moet de hindernis (1 mtr hoog) op commando van de geleider zowel heen als terug vrij over springen. (hfd 8.21).

I - Klimsprong over de schutting

De hond moet op commando van de geleider over de schutting klimmen. De opbouw begin je met de hoogte van de haag waarbij je iedere keer de schutting verhoogt met een plank. Bedenk dat hoe hoger je komt de hond de spring-/klim techniek moet gaan beheersen. M.a.w. hoe je de hond tegen de schutting laat plaats nemen hoe beter hij de klim techniek gaat doorkrijgen. Je kunt hierbij steeds de hond helpen door als hij in klimpositie hangt hem even een zetje meegeeft zodat hij over de schutting geraakt. Bij dit proces ook meenemen dat hij het afloopschot ook daadwerkelijk gebruikt door naar beneden te lopen i.p.v. te springen. (hfd 8.23)

J - Breedtesprong over de kuil

De hond moet op commando van de geleider zowel heen als terug over de kuil springen. Hier beginnen we met een kleine kuil om het springen maar zeker ook het appel te beoefenen wat bij deze oefening hoort. Ook hier is het goed geconditioneerd afliggen een voordeel zodat je zonder hulp e.e.a. aan kunt leren. (zie ook hfd 8.22)

K - Het opzoeken en apporteren van kleine voorwerpen

De hond moet drie kleine voorwerpen waaraan menselijke lucht zit, opzoeken en apporteren binnen een tijd van 7 minuten. De oefening begint als de hond voor het eerst wordt afgezet en eindigt als de voorwerpen bij de keurmeester zijn ingeleverd.

Het zoekterrein heeft een afmeting van 14 mtr bij 14 mtr, moet laag begroeid zijn, bij voorkeur een kort gemaaid grasveld. Dit terrein wordt gemarkeerd door hoopjes zand, graszoden, kalkstrepen of kalkhoeken.

De voorwerpjes dienen van een materiaal te zijn welke niet kapot gebeten kunnen worden . Een ervan dient een kogelhuls 9 mm te zijn.

Het verdient aanbeveling om te hond middels een lange lijn op lijn te leren zoeken. Hiermee kan men per voorwerpje mee beginnen. Het is zaak dat de hond vanaf het afzoeken ook gaat zoeken. Ook hier is het goed geconditioneerd afliggen een pre. In het begin legt men een duidelijk spoor vanaf het afzetten tot het bewuste voorwerpje.(Nu zie je heel vaak dat personen met een lange lijn oefenen althans de hond zit aan een lange lijn alleen men verzuimt om deze lange lijn ook te gebruiken om de hond iets aan te leren). Aan de lange lijn leer je de hond vanaf de aanzet spoor te pakken en dit te blijven volgen tot het bewuste voorwerpje. Hierbij moet je er op letten dat de hond niet zijn eigen ding probeert te doen en er voor zorgen dat de hond zo recht mogelijk over het spoor gaat. Zoals al eerder beschreven, als de hond bij het voorwerpje komt, weet hij dat hij dit moet oppakken en rechtstreeks naar de baas moet brengen. Ook hierbij is voornoemde lijn een belangrijk hulpmiddel. Als dit goed geconditioneerd is zijn de andere twee voorwerpjes ook geen probleem. Nu als dit allemaal

goed gaat kun je creatiever worden en variëren met wel of geen spoortje. Ook kun je een spoor leggen waarop je de drie voorwerpjes legt waarbij je de hond steeds op hetzelfde afzetpunt afzet. Je leert de hond hiermee om ook door te gaan over plaatsen waar voorheen een voorwerp heeft gelegen. Je bouwt hier een zekere interactie op met je hond. En zal niet zo gauw blijven hangen op een plaats waar een voorwerpje heeft gelegen maar nog wel lucht hangt. (Zie ook hfd 9.1)

Afdeling 2

A	Het overzwemmen	2 x 5	10
B	Een groot voorwerp aan de over brengen	2 x 5	10
	totaal		20 punten

Algemeen

Het water moet tenminste 15 mtr en bij voorkeur niet breder dan 30 mtr breed zijn. De lengte van het water moet minimaal gelijk zijn aan de breedte.

Het te water gaan en uit het water komen moet goed mogelijk zijn.

Het overzwemmen

De hond moet op commando van de geleider het water overzwemmen, de andere oever opgaan (geheel uit het water) daar blijven en daarna op commando terugzwemmen naar de geleider.

Om dit goed aan te leren is een lange lijn weer onontbeerlijk. Zelf ben ik voorstander om dubbele lijnen te gebruiken in combinatie met een goede katrol. Dit heeft als nadeel dat je als geleider wel in goede fysieke gezondheid moet verkeren doch heeft als voordeel dat je de hond aan de overzijde al gelijk aanleert om alleen te zijn en de eventueel gebruikte hulp van clubleden niet hoeft af te bouwen. Ook hier blijkt het grote voordeel weer van een goed geconditioneerd afluigen. Als we dan toch weer werken aan de lijn (denk aan de zoekoefening) probeer dan de lijnen ook goed te gebruiken t.a.v. een juist aanleerproces. M.a.w. leer de hond de oefening zodanig dat hij recht overzwemt, niet alles wat mogelijk in het water drijft probeert te apporteren, aan de overkant goed uit het water gaat en hier daadwerkelijk blijft zoals jij dat wilt staande, zittend of liggend. Probeer deze oefening te conditioneren op een hetzelfde water. Eenmaal overtuigd dat het vast opzit dan je van water/ omgeving gaan wisselen. Als je op het eerste water de oefening er al los op hebt geconditioneerd en je gaat voor het eerst naar een ander water doe dan een enkele lange lijn aan en hoop dat hij een fout maakt zodat je hem direct duidelijk kunt maken dat het water en omgeving wel anders zijn maar niet de oefening.

Een groot voorwerp aan de oever brengen

De hond moet op commando van de geleider een groot voorwerp, dat op ongeveer 7 mtr uit de oever in het water drijft, bij de geleider aan de oever brengen.

Het voorwerp betreft in de meeste gevallen een plank, 1mtr lang, 10 cm breed en 2 cm dik, licht van kleur of naturel en aan weerszijde in het midden voorzien van een latje voor de grip. Beoefen met de hond eerst op het droge het apporteren van de plank, en doe dit volgens de

beginselen van het apporteren . Laat hem ook een afstandje met de plank in de bek, gecontroleerd, lopen. Als dit goed is gaan we dit in het water doen, met nog steeds aan een lange lijn. Begin met kleinere afstanden uitbreidend naar de eigenlijke afstand of zelfs nog verder, want als het stromend water is kan dit voorkomen. Als je dit beoefent met de lange lijn probeer dan de lange lijn ook goed te gebruiken zodat je de hond ook op dit onderdeel op de juiste wijze conditioneert. Ook hier hebben we weer het voordeel van een goed geconditioneerd afliggen. We moeten n.l. de hond los voorbrengen aan de oever en mag pas apporteren op commando terwijl hij al die tijd naar het drijvend voorwerp ligt te loeren. Vooral een z.g. apporteur gekke hond zal hier moeite mee hebben. Ook hier geldt eerst de oefening er juist opzetten bij een hetzelfde water zoals bij het overzwemmen.

Afdeling 3

A	Het bewaken van een voorwerp	2 x 5	10
B	Het revieren naar een groot voorwerp	5 x 5	25
C	Het revieren naar een persoon	5 x 5	25
D	Het transport van een arrestant	3 x 5	15
E	Het tot staan brengen van een verdachte, die zich met een stok verweert	7 x 5	35
F	Het weigeren om commando's van vreemden op te volgen	4 x 5	20
G	Het transport gevolgd door het tot staan brengen van een vluchtende verdachte	6 x 5	30
H	Het tot staan brengen van een op een fiets vluchtende verdachte	6 x 5	30
I	Het tot staan brengen van een vluchtende verdachte	4 x 5	20
J	Het tot staan brengen van een verdachte, die met een vuurwapen schiet	7 x 5	35
K	Het onderzoek naar de werpvastheid van de hond	4 x 5	20
L	Het transport gevolgd door het verdedigen van de geleider	6 x 5	30
M	Het terugroepen van de achtervolgende hond	3 x 5	15
N	De aanhouding van een gevluchte, maar tijdig stilstaande verdachte, gevolgd door het transport (schijnaanval)	5 x 5	25
	totaal		335 ptn

Bij afdeling 3 het navolgende ; wie de kynethologische hfd 8 t/m 10 goed heeft doorgenomen/ begrepen en mogelijk hiermee al is gestart in afdeling 1 en 2 (wel of niet met behulp van de electronische band op de juiste manier) zal in afdeling 3 niet zo heel veel problemen ondervinden. Doch men kan niet altijd de verzekering krijgen dat alles voor 100 % verloopt daar we met levende have werken en te maken kunnen krijgen met onvoorzienbare omstandigheden. Belangrijk is ook weer shaping (structureel opbouwen van een oefening in stapjes) zodat je altijd in geval van terug kunt in de oefening op een voor de hond herkenbaar level. Shaping kun je, als je creatief bent in veel variëteiten beoefenen zonder afbreuk te doen aan het geheel van de oefening. Als je dit goed doet zul je zien dat alles op het eind in de volledige oefening op zijn plaats past.

Zeker in afdeling 3 is het zaak van het beheersen/manipuleren en handhaven van driften van belang doch niet te vergeten **de driften van de geleider zelf moeten beheerst en/of onder controle zijn.**

A - Het bewaken van een voorwerp

Ook hier weer het voordeel van een goed geconditioneerd afliggen. Alleen nu op een voorwerp (bijv. aktetas/ colbertjasje).

Wat is de oefening; een voorwerp, dat bij de hond wordt neergelegd, moet buiten tegenwoordigheid van de geleider door de hond worden bewaakt en verdedigt.

De oefening bestaat uit 2 onderdelen:

1. De wijze van bewaken
2. de scherppte bij het bewaken

men laat de eerste keren de pakwerker, op een afstand van 2 mtr , voorbij de hond lopen.

Hierna kan men gaan variëren door voor de hond stil te gaan staan, vanaf het draaipunt van de pakwerker deze rechtstreeks naar de hond te laten gaan i.p.v. voorbij, doch op 2mtr voor de hond stil laten staan en hierna om de hond lopend (2mtr afstand) weer voorbij de hond laten lopen.

Na dit verschillende keren te hebben beoefend, en men is tot zover tevreden qua uitvoering, kan men het bijten erbij gaan pakken. Per hond/geleider kan dit verschillend zijn. De ene hond hoeft je niet te helpen de eerste keer de andere wel. Doch dit goed afspreken met de pakwerker. Dit alles beoefen je in het begin aan de lijn totdat je tevreden bent m.b.t. de uitvoering en je er van overtuigd bent dat dit ook zonder lijn zou kunnen plaats vinden en men ervan overtuigd is dat als de pakwerker zich overgeeft de hond zelf lost en teruggaat op het voorwerp. Doch belangrijk hierbij is dat er goede afspraken zijn tussen pakwerker en geleider. De geleider blijft ook in deze fase in de nabijheid van de hond. (zie ook hst 10)

B - Het revieren naar een groot voorwerp

De hond moet een voorwerp (waaraan menselijke lucht zit) opsporen en onder voortdurend blaffen bewaken. Het terrein, waar het voorwerp ligt, moet gedeeltelijk bedekt en gedeeltelijk open zijn en niet kleiner 150 mtr diep en 75 mtr breed zijn. Kort tevoren moeten er verschillende personen doorheen gelopen hebben (meestal zij die het voorwerp wegbrengen). Het aanleren gebeurt eigenlijk achterste voren. M.a.w. we beginnen bij het voorwerp (bijv. kistje). Bedenk bij deze oefening dat alle zaken welke niet bij de oefening behoren doch gebeurd worden om iets aan te leren ook weer afgeleerd moeten worden. Met andere woorden ga hier selectief mee om en probeer dit te voorkomen.

Zie verder hst 9.5

C - Het revieren naar een persoon

De hond moet een persoon opsporen en onder voortdurend blaffen bewaken. Het terrein, waar het voorwerp ligt, moet gedeeltelijk bedekt en gedeeltelijk open zijn en niet kleiner 150 mtr diep en 75 mtr breed zijn. Kort tevoren moeten er verschillende personen doorheen gelopen hebben (meestal zij die de persoon wegbrengen). Als de hond een tiental keer heeft aangeblaft zal de persoon trachten, door het geven van commando's (een zacht en twee harde commando's), de hond te bewegen het bewaken op te geven. Bij een moeilijk of slecht blaffende hond handelt de persoon naar eigen inzicht. De harde commando's dienen zodanig te worden gegeven dat dit duidelijk hoorbaar is aan de start.

hst 10.7.7/10.7.8

D - Het transport van een arrestant

De geleider met hond moeten een arrestant overbrengen, die onderweg tersluiks een voorwerp laat vallen, hierna zijn weg vervolgt en vervolgens een beschonken persoon nabootst.

Dit gebeurt op een goed overzichtelijk en begaanbaar terrein van tenminste 80 mtr lang. Het gebruikte voorwerp is in dit geval een bos metalen huissleutels (minimaal 5, maximaal 10 stuks)

Ook deze oefening kunnen we in shaping beoefenen door het apporteren, alleen erachter lopen en de beschonken toestand. Zijn deze goed geconditioneerd dan samenvoegen. Let hierbij op het navolgende ; de hond moet op een zodanige wijze links van de helper lopen dat hij niet hindert, hij mag ook erachter lopen toch op het linkerbeen georiënteerd (niet het rechterbeen of tussen helper en geleider). De hond moet het gevallen voorwerp resoluut oppakken en aan de linkerkant voorbij de helper komen en hierbij een niet te grote boog maken. Als de geleider de helper de opdracht geeft om stil te staan moet de hond zelfstandig, zonder commando, het geapporteerde voorwerp afgeven aan de geleider. De geleider zorgt hierbij dat hij $\pm$ 2 mtr van de helper staat met goed front (gezicht) naar de helper. Als dit is gebeurt dan nemen beide (geleider en hond) hun plaats weer in om het transport te vervolgen. Bij het nabootsen van een beschonken persoon dient men er ook op te letten dat de hond bij het uitzwaaien van de helper niet tussen helper en geleider komt.

E - Het tot staan brengen van een verdachte, die zich met een stok verweert

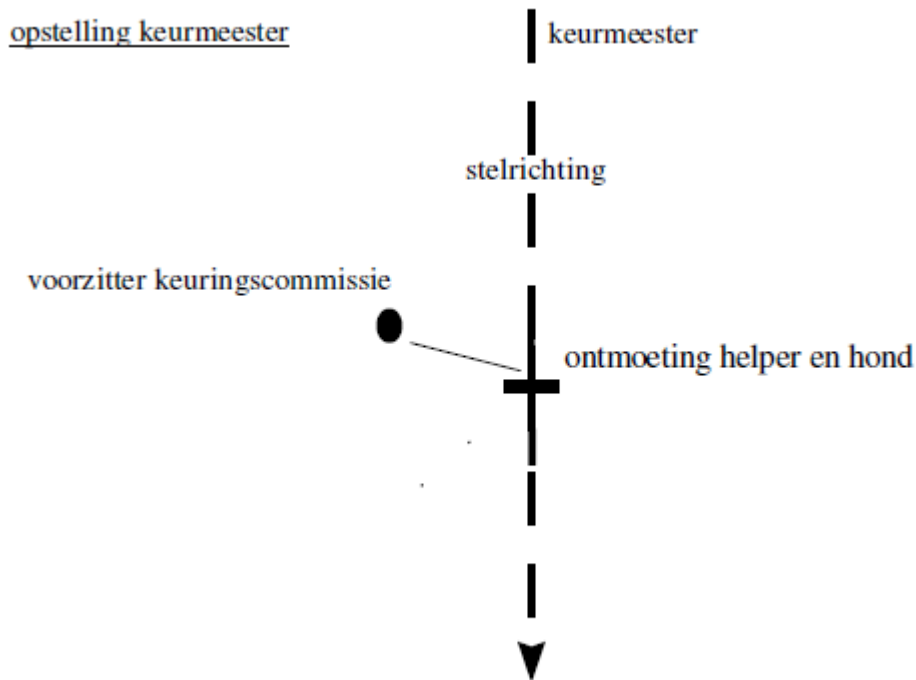
Bij deze oefening test de helper of de hond geen angst heeft voor dreigingen en een stokslag en hoe de hond een verdachte tot staan brengt. Het geheel bestaat uit de oefeningen E, F en G. Deze zijn ook weer onderverdeeld;

E - Het tot staan brengen van een verdachte, die zich met een stok verweert

- afwachten en opvolgen van het commando
- de wijze van achtervolgen
- de wijze van tot staan brengen
- de stokvastheid
- het loslaten
- het niet bijten
- het bewaken

De oefening begint als de keurmeester bij het vertrekpunt van de helper een teken geeft voor het afwachten en opvolgen van het commando en eindigt als een teken gegeven wordt voor het begin van oefening F. Als de hond 25 mtr van de start is verwijderd wordt er een schot gelost door de keurmeester die bij de start staat opgesteld en mag de geleider na dit schot achter zijn hond aan.

Ook hier is shaping mogelijk door de onderdelen los van elkaar te beoefenen. Echter sommige onderdelen zijn al in het appel en andere oefeningen zodanig geconditioneerd dat het hier geen probleem meer behoeft te zijn. (zie ook hst 6,7,8,9 en 10)

- F -** Het weigeren om commando's van vreemden op te volgen
 het weigeren van commando's op te volgen
 het loslaten
 het niet bijten
 het bewaken

De tot staan gebrachte verdachte probeert door het geven van verschillende commando's en het laten vallen van de stok de hond te bewegen om het bewaken op te geven. Als de hond getraind zoals in voorgaande hoofdstukken zouden ook hier geen onoverkomelijke problemen mogen optreden.

- G -** Het transport gevolgd door het tot staan brengen van een vluchtende verdachte.
 wijze van transporteren
 het niet bijten tijdens het transport
 de wijze van tot staan brengen
 het loslaten
 het niet bijten
 het bewaken

Na oefening F komt de geleider bij zijn hond en verdachte en wordt de verdachte op transport gesteld. Na een afstand van ± 25 mtr vlucht de helper. De vlucht, zich hierbij omkerend naar

de geleider, geschiedt in tegenover gestelde richting waarin het transport heeft plaats gevonden. De hond moet direct zonder commando of teken van de geleider resoluut aanvallen en de helper tot staan brengen.

H - Het tot staan brengen van een op een fiets vluchtende verdachte

De hond moet op commando van de geleider een op een fiets vluchtende verdachte tot staan brengen. Het geheel bestaat uit de oefeningen H en I. Welke ook weer zijn onderverdeeld.

- H -**   Het tot staan brengen van een op een fiets vluchtende verdachte
afwachten en opvolgen van het commando
de wijze van achtervolgen
de wijze van tot staan brengen
het loslaten
het niet bijten
het bewaken

Na het afwachten en opvolgen van het commando mag de geleider direct na het inzetten van zijn hond achter de hond aan. T.a.v. de veiligheid van de helper moet men de hond aanleren om in te bijten op het been i.p.v. de arm. Bijt hij toch in op de arm wordt hiervoor 1 punt in mindering gebracht.

- I -**   Het tot staan brengen van een vluchtende verdachte
de wijze van tot staan brengen
het loslaten
het niet bijten
het bewaken

Als de helper op de fiets tot staan is gebracht, stapt hij van de fiets en stelt zich 2 a 3 mtr vanaf de fiets op, terwijl de hond nog steeds bijt. Hierna mag de hond hetzij op commando of eigener beweging loslaten. Na het bewaken vlucht de helper resoluut in de richting welke door de keurmeester wordt aangegeven. Hierbij moet de hond de vluchtende helper, zonder hiervoor een commando of teken te krijgen, direct resoluut aanvallen en tot staan brengen.

J - Het tot staan brengen van een verdachte die met een vuurwapen schiet

De hond moet op commando van de geleider een vluchtende verdachte, die met een vuurwapen schiet, tot staan brengen. Het geheel bestaat uit J, K en L welke ook weer zijn onderverdeeld. Na het afwachten en opvolgen van commando's mag de hond op teken van de keurmeester ingezet worden en mag de geleider er direct achteraan.

- J -**   Het tot staan brengen van een verdachte die met een vuurwapen schiet
het afwachten en opvolgen van het commando
de wijze van achtervolgen

de wijze van tot staan brengen
de schotvastheid
het loslaten
het niet bijten
het bewaken

De hond mag tijdens de oefening op geen enkele wijze angst tonen voor het geluid van het schieten.

K - Het onderzoek naar de werpvastheid van de hond
de werpvastheid
het loslaten
het niet bijten
het bewaken

Bij deze oefening wordt nagegaan of de hond zich niet laat beïnvloeden door op hem geworpen voorwerpen.

L - Het transport van een verdachte gevolgd door het verdedigen van de geleider
de wijze van transporteren
het niet bijten tijdens transport
de wijze van verdedigen
het loslaten
het niet bijten
het bewaken.

M - Het terugroepen van de achtervolgende hond

De hond moet tijdens de achtervolging op commando van de geleider onmiddellijk bij hem terugkeren. De oefening begint als de keurmeester bij het vertrekpunt van de helper een teken geeft voor “het afwachten en opvolgen van het commando” en eindigt als de hond bij de geleider is teruggekeerd, tenzij de keurmeester de geleider het teken geeft om de hond op te halen. Voor de uitvoering van de oefening moet de helper in het zicht van de geleider en de hond kunnen blijven.

De oefening bestaat uit de navolgende onderdelen;

- het afwachten en opvolgen van het commando
- de wijze van achtervolgen
- de wijze van terugkeren

N - De aanhouding van een gevluchte, maar tijdig stilstaande verdachte, gevolgd door het transport (schijnaanval)

Bij deze oefening wordt getest of een tijdig stilstaande en daarna op transport gestelde verdachte niet door de hond wordt gebeten of licht gebeten. De oefening begint zodra de keurmeester bij het vertrekpunt van de helper een teken geeft voor “het afwachten en opvolgen van het commando” en eindigt zodra de geleider op een teken van de keurmeester de helper laat halt houden.

Als de hond de helper tot ± 40 mtr is genaderd krijgt de helper van de keurmeester het teken om om te draaien. Als de oefening mislukt, krijgt de geleider van de keurmeester het teken om de hond gelijk op te halen en mee te nemen. Slaagt de oefening dan begint het op transport

zetten van de helper zodra de geleider bij zijn hond is aangekomen. Het begin en het einde van het transport geschiedt op teken van de keurmeester waarbij de oefening eindigt als de geleider het commando geeft om halt te houden.

De oefening bestaat uit de navolgende onderdelen:

- het afwachten en opvolgen van het commando
- de wijze van achtervolgen
- het niet bijten
- het bewaken
- de wijze van transporteren

De praktijk en terugkeer van oefeningen

Vaak hoor je tijdens een oefening of de uitvoering er van “wat heeft dat nou weer voor nut?”. Zelf was ik er aan begin ook eentje van die zijn oordeel over bepaalde oefeningen al klaar had voordat ik ze gedaan had. Een hond die zijn certificaat met lof heeft gehaald hoeft per regel niet per se ook een perfecte diensthond te zijn. Hij kan het super goed doen op het veld, maar in de praktijk onzeker overkomen. Ik ga hier niet lopen afkraken of dergelijke, maar ik ga proberen duidelijk te maken waarom het zo belangrijk is om verder te kijken dan alleen maar het training veld.

Wat een hoop mensen vergeten is dat er een tijd komt dat de hond misschien naar een geleider in de praktijk gaat. En daar komen een hoop zaken toch weer terug.

Even een paar simpele voorbeelden, denk aan het kattenloopje op 2,5 meter hoogte.

Vervang dit nou is met een stijger op een bouwplaats.

De hond is door het kattenloopje gewend om op hoogte te werken en zal dus op de stijger ook gewoon met je mee lopen.

Gladde vloeren lopen, hoeveel scholen en kantoren hebben niet een gladde vloer?

Mijn eerste werkhond was dit totaal niet gewend, laat staan trappen lopen.

En daar had ik nog redelijk werk aan om hem dat op z'n 6 jarige leeftijd nog bij te brengen.

En zo zie je maar, zaken die voor ons logisch lijken zijn voor onze viervoeter totaal onlogisch. Iedereen heeft vast wel een keer mee gemaakt dat een hond tegen de glazen deur aanloopt.

Ik ga proberen om voorbeelden uit de praktijk te halen die ik met mijn diensthonden heb mee gemaakt. Waar je de oefeningen van het veld weer terug in vind.

En wat de hele bedoeling is om praktijk te beoefenen. Ik ga hier dus niet zeggen hoe je het wel moet doen, maar ik geef alleen maar aan dat er meer is dan de disciplines op het veld en mijn visie hierop.

En is zeker niet bedoeld om af te kraken maar om meer open minded te werk kunnen gaan.

Ik ben jaren geleden voor het eerst in aanraking gekomen met de hondenbrigade tijdens mijn dienstplicht in militaire dienst. Ik was hier zo onder de indruk van dat ik toen voor mezelf al had besloten om zelf ook met honden te willen gaan werken.

Na me dienstplicht ben ik met de opleiding voor de beveiliging begonnen en na 8 jaar ervaring op straat te hebben opgedaan bij diverse bedrijven ben ik op zoek gegaan naar een bedrijf dat met honden werkte. Hier ben ik eerst twee jaar met de hondenbrigade mee gegaan om zoveel mogelijk te leren. Gedrag van de hond, de aard en uitoefening van de diverse onderdelen in de KNPV en bond van diensthond. Via internet zocht ik nog meer informatie over de diverse sporten en disciplines in de hondenwereld. Na twee jaar kreeg ik me eerste hond toegewezen door mijn werkgever en kon ik zelf aan de slag.

In de meeste ogen was ik toen een groentje die dacht het wel even te kunnen doen. Maar door alle informatie en geduld heb ik op mijn manier toch binnen de kortste keren aardige resultaten behaald en kon ik binnen twee maanden nadat ik me hond in huis had me toetsing halen en officieel aan het werk als geleider. Dit heb ik zeker niet alleen gedaan, en ik had geluk dat ik een makkelijke hond in handen had. Door mijn open instelling kreeg ik gelijk op de dag dat ik me toetsing behaalde ook gelijk de mogelijkheid om met de politie mee te trainen van onze regio en zo opende zich al snel een hoop deuren in de hondenwereld. Wat

her en der nogal scheve gezichten opleverde want ik was nog maar een groentje.

Ik was er toen al van mening, dat er meer was dan alleen het toetsing programma op het veld. Met uitzondering van de diverse certificaten. Ik kreeg al gauw tegen gas van diverse hoeken omdat ik uit de diverse hondensporten oefeningen haalde. En met dingen bezig was die niets met de oefeningen op het veld te maken hadden. Want wat wist ik er nou van.

Ik ben gelukkig gewoon mijn eigen gang gegaan om toch het tegendeel te kunnen aantonen. Wat me misschien niet altijd in dank zal worden afgenomen. Maar gelukkig blijken er genoeg serieuze mensen in de hondensport te zijn die het nut er wel van inzien.

Na jaren werkplezier met me eerste diensthond Noja werd het tijd voor een jongere hond om de taken over te gaan nemen. Noja zou nog één keer toetsing draaien en dan na verloop met pensioen gaan. Toen kwam ik via via Kyra tegen, een x Mechelse Herder teef van 4 jaar en ph1 certificaat.

Op de een of andere manier klikte het bij de eerste keer.

Kyra is een heel sociaal met een hele hoge werkdrift. Totaal andere slag hond waar ik naderhand toch nog aardig werk aan zou hebben. En daarmee bedoel ik meer omdat het karakter haaks op dat van Noja stond. Ze is een kei harde hond die zich niet zo makkelijk liet afschrikken door correcties.

Ze bleek achteraf met de welbekende teletak afgericht te zijn.

En zeker voor wat betreft het pakwerk had je die ook wel nodig bij haar.

Iedereen die ik hierover sprak had al gelijk zo iets van “dat ga je er niet meer uit krijgen” met haar blijf je op de teletak werken. En toch ben ik weer zo eigenwijs geweest om verder te zoeken naar iets waar ze wel op reageert.

Want, in de praktijk heb ik geen teletak bij. En met behulp van een aantal mensen zijn we toch op een weg van verbetering zonder de teletak. Ik ga nu proberen om een aantal voorbeelden te geven van de praktijk. Dat het oefenterrein en de praktijk twee totaal verschillende zaken zijn hoef ik niemand te vertellen. Maar het nut van sommige oefeningen is niet iedereen bekend.

Zoals ik al eerder het voorbeeld noemde van het katten loopje, of te wel de open trap naar boven gevolgd door een 50 cm brede plank op 2,5 meter hoogte en een schuin aflopende plank.

Toen dit geïntroduceerd werd om in de toetsing mee op te nemen kwamen er uit diverse hoeken negatief geluiden. Ook ik zelf had even zo iets van waar slaat dat nou weer op.

Maar na verder te kijken dan me neus lang is. Bleek dit wel degelijk meer aan de praktijk aan te sluiten dan menige zullen denken. Denk aan al die honden die vanaf het keuring veld de praktijk in gaan. En het maakt nu niet uit of dat richting de politie of beveiliging is. Deze honden komen in situaties en locaties die ze nog nooit eerder gehad hebben. Denk bij voorbeeld de stijger in de bouw, galerij van een flatgebouw. Noem het maar op.

Als je een beetje sterke zelf verzekerde hond hebt, zal je er weinig aan merken. Maar heb je een hond die nog moet groeien in zijn ervaring kan het zomaar gebeuren dat de hond blijft staan terwijl jij de galerij op wil lopen. Of dat hij helemaal plat over de grond sluipt en meer op zijn werk is gefocust. En daar komt dus de katten loop oefening terug, de open trap is ook wel vreemd voor een hond. Maar de hoogte verschillen zijn vele malen vreemder. En die kan je op deze manier leren en er mee vertrouwd laten raken.

Met het vertrouwd laten raken van een situatie en het bijhouden en trainen op steeds hoger

niveau. Geef je niet allen een hond die bijna alles aankan, maar het vertrouwen tussen geleider en hond groeit hiermee enorm.

En met vertrouwen sta je ijzer sterk als team daar waar het nodig is.

Neem nou mijn tweede hondje, ik kwam al gauw achter dat ze hoogt totaal niet interesseerde. Dus ben ik met haar een stap verder gegaan, door haar op me schouder te zetten en via een ladder naar de eerste verdieping te gaan. Let op dit moet je niet zo maar even gaan proberen. Als je dit wil doen, doe dat onder begeleiding en leer eerst de techniek om de hond op je schouder te zetten. En ga er eerst mee lopen om te kijken of de hond blijft hangen op je schouder.

Na ook dit met Kyra succes vol te hebben behaald, ben ik met haar een weekendje wezen surveivelen waar men ook ging abzeilen. Ook dit moet je rustig opbouwen en onder begeleiding doen.

Het voordeel is nu dat daken voor ons geen obstakel meer zijn, steigers en galarijen, No problemo.

Het onderdeel zoeken naar kleine voorwerpen is ook weer iets waar ik me soms aan stoort. Na het behalen van het certificaat, gaan de meesten gewoon door met het zoeken op het veld. Maar in de praktijk heb je niet altijd een gras veld waar de verdachte overheen is gelopen. Het eerste wat ik mijn honden leer na het behalen van. Is het zoeken op een andere ondergrond, denk aan een zandpad of aan een stoep. Voor een hond is dit vele malen moeilijker, maar met een hoop geduld bereik je een hoop. En het zelfde geldt natuurlijk ook voor het revieren van een voorwerp of persoon.

Maar ook wel eens aan gedacht om je hond te leren dat er ook een wereld boven zijn hoofd is? Dat hij ook hoog kan zoeken naar voorwerpen en of personen. Misschien is er wel iemand de stelling in geklommen in de loods waar je loopt. Om zo uit het zicht te blijven tot je weg bent.

Wat mijn brengt op het “lokaliseren van persoon in een gebouw” NBvD.

Is deze oefening nou echt zo zwaar en belangrijk? Om eerlijk te zijn ja. Zeker voor een beveiliging of politie agent die met zijn hond straks in de praktijk loopt. De moeilijkheid graad ligt hem er weer in dat het geen gras is waar makkelijk een spoor achter blijft. Je loopt namelijk in een gebouw met een hoop deuren en geuren, en achter een van die deuren zit de verdachte. Ga er maar aan staan.

Oh maar dat doen we wel even, hop pakwerker achter de deur en mijn hond heeft het zo door. Fout, want in de praktijk draagt de verdachte ook geen jute of Frans bak. De verdachte staat in de oefening gewoon in burger achter de deur en wordt daarna beloond door middel van een speeltje, met opkloppen of eventueel bijtmouwte. Ook daar leer ik mijn honden om ook omhoog te kijken en de neus in de lucht te steken bij verhogingen en kasten.

Ik liep een keer een ronde op een bouwplaats zonder dat er op dat moment ook maar iets aan de hand was. Kyra liep naast me en dook ineens met haar neus op de grond. Nadat ik haar iets meer lijn had gegeven om te kunnen speuren, stopte ze bij een deur en drukte zich helemaal plat tegen de deur omhoog. Er bleek dus een persoon in dat deel te zitten die daar niet hoorde. En dat is het nut dus van het lokaliseren, Kyra rook ineens een spoor en zonder verdere commando's zocht zij de persoon op. Hoe bereik je dit? Door na het behalen van je certificaat, die oefening op verschillende manieren te gaan doen. En op een gegeven moment gewoon een gebouw in lopen zonder wat tegen je hond te zeggen. En je zult zien dat met de tijd de hond

automatisch zijn neus op de grond drukt om te gaan zoeken.

Toen ik voor het eerst hoorde “leer je hond lezen” dacht ik bij mezelf “maar er staan helemaal geen letters op” wat hiermee bedoeld wordt is de houding en de taal van het lichaam van je hond. Dat is alles behalve makkelijk, maar als je het eenmaal door hebt weet je al voor er iets gebeurd is dat er iets niet helemaal pluis is.

Ik kon op een gegeven moment bij mijn eerste diensthond merken wat er loos is in het pand waar ik naar binnen ging. Als ik naar binnen ging om het alarmsysteem uit te schakelen. En Noja stond al helemaal te stuiten als een wild paard. Kon ik er 9 van de 10 keer van uit gaan dat er iemand in het pand aanwezig was of was geweest.

Één keer ging een pand in met Noja en stond het systeem uit te schakelen, Noja wilde er weer uit en begon de riem in zijn bek te nemen en er aan te trekken. Dit had hij nog nooit eerder gedaan en ik had ook zo iets van doe even lekker normaal. Maar omdat Noja vol bleef houden ben ik weer het pand uit gegaan, nog steeds boos omdat ik op dat moment dacht dat meneer per se nu een behoefte moest doen. Maar wat bleek achteraf, het pand waar ik moest wezen stond aan de achterkant in brand en ik had dit niet bemerkt en ook nog niet geroken toen ik aankwam.

En dat bedoel ik dus met verder kijken dan je neus lang is, blijf niet vast roesten in 1 programma. Maar probeer dingen uit, verleg je grenzen en houd de basis in stand.

De toetsingen zijn belangrijk voor het behalen en behouden van je geschiktheids verklaring zodat je met je hond mag werken. Deze is twee jaar geldig, ga nou is in plaats van twee jaar monotoon trainen van je toetsing. Ook tussendoor andere dingen trainen, ga voor de gein is een wedstrijdje mee doen in de Belgische ring sport. En je zult zien dat je hond meer aandacht en zin krijgt.

“oké, baas wat gaan we deze keer doen?”

Vaak zijn mensen bang voor het onbekende, wat ook helaas vaak resulteert in negatieve reacties op moment dat je andere trainingen wil doen dan de standaard veld trainingen. Als je je eigen hier nou is overheen zet en laat zien dat het resultaat er is. Zal je naderhand alleen maar lof krijgen.

En het vertrouwen tussen hond en geleider zal alleen maar groeien.

“Liever 1 hond in de hand dan 10 collega's achter je die achter je staan”

Pierre Reijnerse
K9-Team zuid holland zuid